

Hlava XIX

Bezděk seděl v hundaji na sudu jako Bakchus, v ruce nikoliv číši, ale pouze plechovku od konzervy pěnivého moku. Kolem postávali a posedali členové loveckého řádu, vyhlížejíce malebně a bizarně. Byl přítomen i lesní dělník Varga se synem a hlídač lahvárenské ruiny Šotola.

Sud obsahoval pivo a byl zakoupen Bezděkem na Havránce na oslavu zvláště zdařilé zvěřinářské transakce.

„Tak všichni poslouchejte“, pravil Bezděk.

„Příští týden bude v Rejholci u lesmistra kurník. Skybala tam bude pořádat nějaký díkuvzdání nebo co za uzdravení svojí ženy, a ti chlapci se dali slyšet, že mistr promluví k davům. To nás neba, ale hlavní je, že všichni hajní dostali od lesmistra rozkaz, aby se na to kázání a oslavování dostavili.

Tak teď — abyste věděli z druhého konce — náš obchod s bráchou starýho Holáče znamenitě vzkvétá. Má na ty konzervy odbyt a chce víc, tak máme začít dodávat na vyšší úrovni.

Taky četníci chtějí větší podmazávku — srnců už je tady málo, potom srnec se nedrží v jednom revíru, ale daleko vexluje. To je sice na jedny straně dobře, protože se nedá dost zjistit, kam se poděli — mohli se třeba jenom vystěhovat, ale už nám to taky kazí kšeft.

V půli srpna je po říji, lístkovat se už nebude moct. — Zkrátka a dobře, abychom vyhověli kulantně poptávce, rozhodl jsem se, že vybilíme Švamenberkovi jeho daňčí oboru.

Jak budou hajní poslouchat toho vara guru a před tím připravovat slavnost, vlezem tam, v noci,

zaženeme daňky do rohu — však má obora zeď — a utlučeme je trubkama.

Musí bejt dost rakví. V noci je odvezeme do márnice a pak je, jednoho po druhým, Mastarna rozveze. Protože bude muset jet několikrát stejným směrem, bude asi lepší, když se taky zakuklí a pojede v noci.

No — a pak si dáme chvíli pohov, protože nejlíp by bylo, kdybychom se přesunuli jinam a rozprchli. To se ještě dohodneme.

Tak podívejte se —“
a Bezděk začal vykládat podrobnosti plánu.
Zpustlíci napjatě poslouchali.

Byla opět noc, asi týden později a byl předvečer, neboli vigilie Skybalovy slavnosti díkuvzdání.

Bezděkovi zvědové zjistili, že lesmistr Pithart nařídil všem hajným, aby už z dneška na zítřek přespávali u něho a byli od rána pohotově v roli koordinátorů a pořadatelů zástupů zajisté valných. Jakkoliv se to některým nezdálo, poslouchali, protože pánům je těžko odporovat.

Neměli žádné odbory ani politická školení, aby je vedli a byli sami nevzdělaní a tradičně pokorní. Proto byla té noci obora nehlídána a vagabundi pod vedením Bezděka se chystali k akci, neboť tak velel zákon nabídky a poptávky v podobě řeznického a uzenářského mistra Holáče, bratra majitele zpustlé Havránky.

Ten se ovšem výrobou srncích konserv výlučně neživil, měl normální *Ia* výsek venkovštějšího typu v nepřiliš vzdáleném Bobulovci, kde za prázdným, masaprostým výkladem bylo lze spatřit bílé kachlíky, zaneřáděné od much, oleandry v zeleně natřených květináčích či soudcích, gypsovou prasečí hlavu

s citronem v hubě v přirozených barvách kolorovanou, a plechovky s nápisem:

Hubertus, Holáčovy *Ia* srnčí paštikové konzervy a nápis:

Zboží jest za účelem horkého počasí uloženo v lednici.

Hubertus tvořil zatím pouze vedlejší příjem, ale Holáč se snažil v tomto směru vyvinout a zatím se mu to začínalo dařit.

Hubertí konzervy byly totiž, vzhledem ke své ilegální provenienci, značně lacinější, než podobné jiné zboží. Při tom sám výraz „srnčí paštika“ zněl jakoby panský a furiantský, nazpůsob bajkajlaj a sapristi z doby mocnářství, takže již tím, v kombinaci se značnou lácí, přitahoval zákaznky a stával se tak pozvolna zlatým dolem.

Bylo však, přes nastavování a doplňování masem koňským, kozím a psím, srnčí zvěřiny již nedostatek a Holáč tedy objednal u Bezděkovy lovecké artěli další divočinu, aniž by se pozastavil nad tím, že tentokrát to bude muset být daňcí.

Velkou masovou akcí bylo však třeba vhodně naplánovat i s konečným ústupem a rozptýlením, neboť bylo jasné, že masové vraždění v oboře se neutají a bude nutno tedy na čas přestat, případně přenést těžiště akcí jinam.

Naštěstí byla celá věc značně usnadněna blázněním lesmistrovým kolem posvátného mistra.

Rysy hazardu a nedomyšlenosti v celém plánu si můžeme vysvětlit Bezděkovou fanatickou nenávisť vůči hraběti Švamenberkovi, která kalila jeho mysl, neboť mu chtěl hlavně za každou cenu škodit.

Je třeba poznamenat, že obora byla stranou od všech lidských obydlí a že bylo možno se od ní na hřbitov dostat lesem a hlubokým úvozem, zcela mimo obydlené oblasti.

I tak měli na sobě strašidelňácké zakuklení z pytlů, jednak, aby je nikdo nepoznal, jednak aby, v kombinaci s manipulací rakví a hřbitovem, zastrašili možné pozorovatele a vzbudili v nich zdání nadpřirozena.

Časté zjevování strašidel ve starších dobách, kdy na ně lidé více věřili, se dá nejpohodlněji vysvětlit tímto způsobem, ačli ovšem správně, je jiná otázka.

Vskutku se v poslední době proslýchalo, že v lese a kolem hřbitova se zjevují zakuklenci, nosící rakve a vzbuzující tak nezemskou hrůzu.

Několik lidí se při jejich spatření znečistilo, na infarkt zatím neumřel nikdo. Protože zároveň se pokrokaři těmto zprávám posmívali, měli pozorovatelé za rozumnější svá pozorování příliš netrandat a tak strašidelnost značně přispívala k utajení činnosti loveckého spolku. Bylo se lze realisticky nadít, že hrůzou z nadpřirozena budou vhodným způsobem zachvázeni i zaměstnanci lesní správy všech stupňů.

Sám Švamenberk, jak Bezděk dobře věděl, by zjevování duchů na svých latifundiích ztěžil popíral, přes svou vzdělanost a na aristokrata netypickou inteligenci. Víra v duchy zřetelně patřila k jeho staromilecko-feudálně—katolicko—esteticko—neurčitě dekadentní duši. Zaměstnanci všech stupňů se pak stěžují budou přičítat duši zaměstnavatele.

Oné noci se tedy ordo vagorum chystal na větší záťah hraběcí zvěřiny.

Pod stráž s oborou přijel tajemný spektrální vůz, tažený párem koní, zakuklených na způsob středověkých rytířských a řízený rovněž kukluxklanovsky strašidelným zakuklencem. Vůz byl žebříňák a patřil Mastarnovi, který na něm normálně vozil svůj truhlářský materiál a hotové výrobky.

Byl pokryt plátnem a obsahoval daňčí rakve.

Koně byli rovněž Mastarnovi a zakuklenecké kropyře měli proto, aby je nikdo nemohl poznat, neboť to byli ořové všeobecně známí. Z téhož důvodu byl zabubáčen i kočí.

Zakuklenci se počali příkrádat ke zdi obory. Bezděk, rovněž zakuklený, vedl Tobíka na šňůře a za ním kráčeli dva zakuklenci s velkými ranci, které obsahovaly reflektory a baterie. Dospěv ke zdi, Bezděk zaskřípal.

Otevíral totiž branku, od níž měl klíč, vyrobený dle otisku jedním z vandráků, jenž býval zámečnickem, a to v přístěnku, který býval mechanickou opravárnou v lahvárně a obsahoval dosud různé, byť původně zrezivělé, zámečnické nástroje a vymyšlenosti.

Zakuklenci se tiše vtáhli do obory.

Plánovaný lov byl snadný, hlavně proto, že obora byla uzavřena zdí, tedy nejen nějakými plůtky, jako jinde, a že daňci v ní byli vlastně zcela krotcí, protože se vyvinuli z osazenstva původního parku. Na pokyn Bezděkův se zakuklenci roztáhli do rojnice a tiše postupovali, šustíce a praskající jen nepatrně.

Záhy narazili na modrošedou noční louku, na které se matně rýsovaly pasoucí se stíny.

Zvolna utvořili pytláci kruh; daňci zvedali hlavy, vrtěli nervosně poměrně dlouhými ocásky, ale prchnout se zatím nesnažili, protože byli krotcí, skoro jako domácí kozy. Nicméně zachovávali vzdálenost, takže pokaždé, když se pytláci pohnuli dopředu, daňci ustoupili doprostřed kruhu a tak se sráželi těsněji a těsněji.

Bezděk pokynul a stádo daňků zaplavila světla reflektorů.

Stáli zde ztrnulí a jejich oči odrazem zářily zeleně a červeně, neboť někteří z nich byli zcela bílí a jejich oči se podobaly rubínům.

Byla to skupina asi deseti nebo patnácti, tři- až čtyřletých daňčích jelenů, a jejich parohy byly nyní, koncem července, už dosti vzrostlé, ale dosud měkké a pokryté líčím. Líčí mělo barvu, odpovídající celkové barvě daňků; rubínově svítící bělostní daňci měli i srstnatá paroží bílá jako tykadla chlupatých mūr bekyní. Ale přírodní a jakoby tajemná, skoro náboženská krása daňků na vagabundy nepůsobila. Pozvedli své železné tyče a trubky, většinou také z trosek lahvárny, aby začali ohyzný masakr pro pár špinavých bankovek.

A tu se jeden z bílých daňků postavil na zadní nohy.

Nebyl to daněk, ale člověk. Pokročil před stádo a stál zde ve světle reflektorů s rukama roztaženýma jako do kříže.

Měl kristovské vlasy a bradku a jeho oči ve světle reflektorů rovněž odrazem svítily, jako modré hvězdy. Kristovský dojem doplňoval, kromě postoje a ovlášení, též masivní kříž na prsou a ještě další okolnosti:

Zjevení mělo na hlavě věnec či korunu, nikoli však trnovou, nýbrž z dubového listí. Tak byla hlava zároveň kristovská a zároveň lesně přírodně pohanská. Podobně působil i zbytek jeho oblečení, či jeho nedostatek. Kromě kříže byl totiž zcela nahý, od hlavy k patě, takže působil zároveň ukřižovaně-kristovsky rouhavě a zároveň pohansko-božsky.

Nietzsche, když se v Turině zbláznil a psal dopisy a telegramy evropským potentátům, včetně papeže, podepisoval se buď *Dionysos* nebo *Der Gekreuzigte*.

Noční zjevení v oboře dělalo přesně tento složený dojem. Jeho nahota bíle svítla jako dřevo javoru, obnažené bleskem. Vandráci ztrnuli.

Zjevení promluvalo a jeho hlas byl lahodný a jakoby ze sna a ze šumění stromů:

*„Bratří, proč chcete nyní zabíjet své bratry
 daňky?
 Trpí němá tvář tak jako my v zajetí
 vesměrném.
 I květ a motýl trpí, ba i pajasan.
 Což nevíte, že réva je krev boží?
 Odstoupiž od vás toto vražednictví, anž každý
 pohlédne na krásu bratří svých.
 Což neprodávají dva vrabce za denár?
 A kdo jsi ty, že chceš být lepší, aneb trpět
 méně?
 Toť úděl vesměrný, i mistr trpí, hled!
 Zdvihněte raději svá srdce křišťálová a já
 je naplním lunární mannou noci.
 Amen^{amen}amen^{amen}amen^{amen}AMEN.“*

Poslední slova zpíval a znělo to jako zvony.

Náhle se vymrštil do vzduchu a udělal jakousi piruetu s křížovitě roztaženými rukama.

Výskok ho vynesl nad úroveň reflektorů, i zdálo se na okamžik, jakoby odletěl. Ale vrátil se. Dopadl znovu a stál nyní nehnutě.

První se vzpamatoval Bezděk:

„Blázen!“, vykřikl hrubě. „Blázen z Kořán nebo z Komorous. To jim utek! Bude se nám tady plést! Z cesty, plašmuško!“ —

„To je snad ten vara guru“, ozval se někdo.

„Ať je to třeba čert!“ Bezděk vyskočil proti nahému muži: „Z cesty!“

Ale ten nehnutě stál, pořád rozpažen ve tvaru kříže.

Bezděk ho chtěl odstrčit nebo porazit, ale vždy, když do něj strčil, pitvorně magický šílenec se podlomil v kolenou a odskočil dozadu, aniž by porušil tuhost svého rozpažení. Pak skočil vždy zpět, kde byl předtím.

Tato surrealistická choreografie chvíli trvala.

Daňci, dosud omámení světlem, se počali plašit a zmateně pobíhat, neboť Bezděk a podivný ukřižovaný Dionysos jim stínili hypnotickou oslnivost reflektorů, nadto se sami i se svými stíny plašivě pohybovali, a pes Tobík vrčel a dorážel na naháče.

„Blázen bláznivej, eště nám to tu všechno zkazí!
Vystrčte ho ze světla!

Reflektory blíž, ať je víc oslní!

Chyťte toho blázna a odhoďte ho z cesty!

Pozor!, pokud možno nepřecházet přes světlo!

Lojzo! Pepku! Sem!

Chyťte ho a odstraňte z cesty!“

Několik zakuklenců přispěchalo a chopilo se nahého zjevení. Zvedli ho nad hlavu a nesli pryč. Setrval na pořádku, jakoby nadpřirozeně a zázračně, ve své ztuhlé posici, takže ho nesli jakoby zvedali dřevěný kříž. Pohled na zakuklence, odnášející nahého muže, přibitého k neviditelnému kříži, z kruhu reflektorů, v němž pobíhá stádo daňků, byl věru zvláštní.

Vandráci Lojza a Pepek a nějací dva další nesli Dionysa na okraj jakési stráně nebo strže, zarostlé trnitým křovím, kam se rozhodli ho nahého hodit, jako výborný vtip.

Rozhoupali ho a šup — tělo nahého muže se naposledy rozsvítilo odrazem reflektorů a pak padalo, světlé, neměnic svou ukřižovanou posici, do trnité stráně. Bylo slyšet praskání větví a kutálení kamení a těla, ale žádný výkřik.

Zakuklenci, mávajíce železnými trubkami, se vrhli do nastávajícího masakru.